ANTON ÇETTA

NË PREHËN TË GJYSHES

ANTON ÇETTA

NË PREHËN TË GJYSHES

„MUSTAFA BAKIJA"
Shtëpija botuese — Prishtinë
1955

Shiqoi e dha mendimin për shtyp
Esad Mekuli

ÇKA MBJELL, KORR

Djal' i mbrapshtë ishte Luli,
Soll me luejtë kish dëshirë.
Gjithsaherë që e ama
E qortonte për të mirë,
Kcente porsi kacagjel,
Mrrolesh, s'flitte aspak me gojë;
I u kish ngulë gozhd' në krye
Se për kshilla s'kish nevojë.
Vehtja i dukesh mjaft i rritun
Për të mujt' me bâ çka t'donte.
Çjerresh nana zemërplasun,
Porse Luli s'e ndëgjonte.
E, kur ndodhte ndonjiherë
Që nana humbte durimin,
Merrte thuprën, me tê kambve
Ja jepte Lulit ndëshkimin;
Ky gjithmonë, vrâ n'fytyrë,
S'luente vendit; zâ pa qitë
Me mend t'veta soll trillonte
M'u ahmarrë n'tê ndoj ditë.

Madjè, nji her', kur e ama
Me thupër ja skuqte kambët,
Luli, zemrak, pa luejt' vendit,
Plot inat, tue shtrëngue dhambët,

Këto fjalë nan's ja thạ:
„Mshom' ti, mshom', porse dikur
S'ke me mujt' me m'prek' me dorë,
Kur të rritem, t'bâhem burr.
At'her' s'do t'çaj kryet për ty;
Un do t'sundoj n'këtë shtëpí!"
Nana mbet si e shtangueme
Fjal't e t'birit tue i ndî.

Ndjeu edhe nana gjyshe
Fjal't e idhta t'Lul idhnakut;
E në mbramje, me furk' n'dorë,
Lesh tue tjerrë brî oxhakut,
Nisi gjyshja me zâ t'ambël
Nipin e vet m'e kshillue
Dhe këtë tregim, për ta bindë,
Zû ngadal' me ja kallxue.

* *
*

Para disa qinda vjetësh,
Diku m'nji katund të tretun,
Jetojshin disa familje
Bujqish, mjaft të mbrapambetun.
Me fol' drejt — ishin puntorë
Si fshatarët tjerë fqij,
Por kurrkush nuk u afrohesh,
Me ta s'lidhte miqasí —
Sepse kishin nji ves t'mbrapshtë
Që banorët n'at katund
I bânte në shej m'u ndá
N'at krahinë dhe gjithkund:

Nuk ishin aspak mirnjohtës,
Prindët aspak s'i nderojshin;
Mundin dhe djersën e tyne
Me të shpejtë i harrojshin.

Kur prindja nisshin m'u plakë
E nuk ishin t'aft' për punë,
Djelmt i merrshin kaliboç
E prej shpije me përdhunë
I largojshin e i tretshin
M' nji mal, emnit: Mal i Thatë,
E n'shtëpí u kthejshin vetëm
N'mal tue lanë prin't e ngratë.
U muer vesh, mbas disa ditësh,
Tue mos pasë buk' as ujë,
Tue mos mujtë me luejt' vendit,
Të braktisun prej gjithkuj,
Prindët, lanë n'Mal të Thatë,
Nisshin m'u tret' e molisë;
Nuk vononte shum e vdisshin
Larg familjes dhe shtëpisë.

Ndiq, n'ate fshat të vetmuem
Jetonte nji katundar
Me t'shoqen, me tre fëmij
Dhe t'jatin shtatdhetvjeçar.
Plaku dukesh krejt i lodhun,
Dora e kamba s'i punonte;
Brî oxhakut ai gjith ditën
Me tre nipat e kalonte.
I përgdhelte, i qortonte,
U kallxonte ndoj tregim.

Për tê kto krijesa t'njoma
Ishin i vetmi ngushllim
Sepse i biri dhe e réja
S'çajshin kryet a âsht gjallë;
Dhe ushqimin kur ja jepshin
N'fyt ja zejshin shpesh me fjalë.

Porsa plaku zemërgjanë,
Sa her' me fjal' e randojshin,
Nuk përgjegjesh — ishte i bindur
Se dikur do t'u pendojshin
Siç pendue ish dhe ai vetë.
Tash i binte n'mend mâ s'miri
Se me prin't, në koh' t'rinís,
Kshtu ish sjellë, si i biri.

Por nji ditë prej ditsh, djali
Me durue s'mujt' mâ gjatë
Dhe vendosi si gjith fshati

M'e çue plakun n'Mal të Thatë.
U zgjue heret, n'ferk të dritës,
Muer me vedi nja dy bukë,
Ngarkoi plakun kaliboç
E me tê u nis për rrugë.
Hec e hec për disa orë
Nëpër ara dhe livadhe,
Tue lan' mbrapa suka e prozhmę
Mbrrinë para 'i bjeshke s'madhe.
Aty u ulen, t'mbramën herë
Të dy s'bashku me ngran' cillë;
Pushuen pak e përpjet' bjeshkës
Rrugve t'ngushta u nisen fill.

Hecte djali lodh' e kputë,
Tue ngrehë kambët zhag;
E mbi shpinë kaliboç
Memzi mbante babën plak.
Sa mâ parë dëshironte
Me mbrrî n'vendin e caktuem,
Mandej vetëm n'fshat m'u kthye
Nga kjo barrë i shliruem.

Kur mbërrinë n'maje t'malit,
N'mal të nemun, n'Mal të Thatë,
U ndaluen m'nji far' vendi
Tu nji cung i trash' e i gjatë.
Ktu desht djali m'e lan' t'jatin
T'i kalojë ditt e fundit,
E ai vetë i shliruem
T'kthejë rrugës së katundit.

Por qëllimin e të birit
Plaku mejher' e kuptoi
Prandej, me nji zâ të prekshëm,
Këto fjalë ja drejtoi:

„T'lutem, bir, për t'mbramën herë,
Brî ktij cungu mos më len,
Por më ço pak mâ përtej

Pse dhe vetë, mû n'këtˆ vend
Babën t'em e kam pas' lanë —
Kur kam qen' dikur i ri.
Tash, përpara se me vdekë,
N'zemër nuk do t'kem qetsi
Tue pa vendin që m'kujton
Veprën t'ime të pashpirtë.
M'len diku njatje mâ larg,
Pash mundimet që t'kam rritë!
T'mos e shof këtˆ cung t'mallkuem
Që më mbush me plot idhnim
E m'dishmon sa mosmirnjohtës
Jam tregue ndaj babës s'im."

Kur ndjeu djali këto fjalë,
U pikllue, s'çeli gojë;
Nji ndryshim në tê po bâhesh,
Zu me vedi të mendojë
Se me kohë, kur të plakesh,
Po ky fat e pritte t'ngratin;
Bijt e tij ktu do ta bijshin
Siç e kishte sjell' ai t'jatin.

Prandej s'priti e, sado vonë,
Desht me lá sjelljet e kqija:
Ngarkoi t'jatin kaliboç
E me tê u nis kah shpija.
Dhe gjithmon' mbas asaj dite
U mundue me e kënaqë.
N'gji t'familjes, der në vdekje,
Plaku i lumtun jetoi n'paqë.

Prej ktij djali tue marr' shembëll
Nisen dhe fshatarët tjerë
Mos me i çue n'Mal të Thatë
Me vdek' unit prin't e mjerë.
N'at krahin' mâ ky katund
I vetmuem s'qe si përpara;
U miqsuen fshatar't me fqij
E gjithmon' u heci e mbara.

* *
*

Si mbaroi këtë tregim t'shkurtë,
Gjyshja i tha t'nipit me t'butë:

„Edhe ti, o Lul i gjyshes,
Gjithmon' duhet të mendohesh
Prin't e dashtun me i nderue,
Me ta kurr të mos zemrohesh.
Si me fjal' ashtu me vepra
S'duhet prindët me i fy';
Mos harro mundin e djersën
Që kan derdh' ata për ty.
Dhe nji gjâ: n'se mosmirnjohtës
Ke ndaj prindve m'u tregu',
Po ashtu, mâ von', do t'sjellen
Kundrejt teje fmijt e tu.

SHTATË THUPRAT

Nji bab', motit,
Kishte pasë
Shtatë djelm e
Asnji vajzë.
T'gjith i kishte
Si petrita —
Bardh e kuq,
Shndosh si drita.
Pesmbdhet vjeç
Ish Bujari —
Ndër t'gjith vllazënt
Mâ i pari;
N'për të gjashtin
Ish Mirani —
Mâ i bukri,
Mâ i mbrami.
Ndërmjet veti
Fort përngjajshin;
Kush i shifte,
Syt i u knaqshin.

Por mâ s'shumti
Ndër të tjerë
Për ta gzohesh
Baba i mjerë,

T'cilit grueja
I kish vdekë,
Pra me t'bijt ai
Mjaft kish hjekë
Tu' u mundue
Dit' e natë
Sa mâ mirë
Me i mbajtë,
Sa mâ bukur
Me i mësue —
Për ta prore
Me u krenue.

Pothuej cakut
Ja kish mbrrijtë:
Djelmt mjaft mirë
Ishin rritë.
Që të shtatë
N'shkollë shkojshin
E mâ s'miri
Përparojshin.

Por shpesh, babën,
(Ka' i shikonte),
Nji gjâ e vetme
E shqetsonte:
Kah shifte se
Për pak gjâ
Të bijt nisshin
M'u përla
Dhe u ndajshin
Në dy anë

Ndërmjet veti
Tue u zanë,
Tue ndye gojën
Me të shame
Që shpesh mbrrijshin
Në të rrahme.

Vrente baba
I piklluem
Që t'bijt s'ishin
Të vllaznuem
E t'bashkuem
Asnji fije —
Ndërmjet vllazënsh
Siç ka hije.
Kjo gjâ zemrën
Ja lëndonte,
Dhe me vedi
Gjith mendonte
Ndoj mënyrë
Si me gjetë
Me ua zhdukë,
Këtë të metë.

Nji dit' baba,
Pa e çue gjatë,
I thërriti
Që të shtattë.
Po aq thupra
T'holla muer,
Para t'bijve
Ato i nxuer,

T'gjitha grumbull
I bashkoi,
E si i lidhi
Me nji tojë,
U tha t'bijve

Me u mundue,
T'gjith me radhë
Me provue
A do t'mujshin
Me i dal' n'krye
Thuprat grumbull
Me i thye.

Filluen vllazënt
T'gjith me radhë,
Prej Bujarit —
Vllau i madh,
Der te i mbrami —
Vllath Mirani.
Mundi i tyne
Dobí s'bani;
Kurrqysh thuprat
S'mund' i thyen
Prandej t'jatit
Ja këthyen.

At'her' tojën
Baba e zgjidhi.
Kah nji thupër
Gjithsecilit
Ja dha, t'vetme,
Me provue
A do t'mujte
M'e coptue.

Djelmt pa u lodhë
Asnji grimë
Thyen thuprat
Cop' e grimë.

Kshtu atbotë
Baba i squet
Muer e u foli
Me të butë:

„Mundi i juej
S'pat dobí
Dersa thuprat
Qen' unjí;
Por ka 'i thupër
Veç e veç
T'gjith e thyet
Pa hjek' keq.

Msoni nga kjo
Shembëlltyrë!

Po t'vazhdoni
N'këtë mënyrë
Ndërmjet vedi,
Vlla me vlla,
Për çdo çashtje
Me u përlá,
T'përçám' prore

Do të jeni,
Vllaznim — bashkim
Kurr s'do t'keni;
Dhe kushdo që
Nuk ju don,
Ndámas, lehtë
Ju poshtnon.

Por n'se jeni
Të vllaznuem
Ndërmjet vedi
Dhe t'bashkuem,
Asnji mik as
Kundërshtar
N'për kamb' s'mundet
Me ju marrë."

*
* *

Baba foli
Fjal' me vend.

Të gjith duhet
M'e pas' n'mend
Se për né sod
Asht shpëtimi
Te v l l a z n i m i
E b a s h k i m i.
Dora doras
T'hecim para
Káh lulzimi
Dhe e mbara.

KUSH PUNON, HAN

Jetonte nji herë,
I dashtun prej t'gjithve,
Nji fshatar i urtë,
Bab' i tre fëmijve.
Heret kish martue
Dy djelmt si luana
Me dy nuse t'reja,
T'bukura si zana.
Porse çka, e bija,
Fëmija i tretë,
Ndonse ish e rritun,
N'der' i kishte mbetë
Pse kish nji ves t'keq:
Me punue nuk donte
Dhe pse e shëndoshë
E gjâ s'i mungonte.

Mundohesh e ama
Me fjal' plot urtí
Dëshirën për punë
N'zemër me ja shti;
Porse mundi i nanës
S'bânte far' dobije;
S'çante kryet përtacja
Për pun' asnji fije.
Po t'shkonte në krue

S'kthehesh për tri orë;
Mâ në fund, kur kthehesh,
S'prekte pun' me dorë;
Zhdukesh m'ndonji qoshe,
Shtrihesh me pushue,
Soll kur shtrohesh sofra
Vinte me drekue.
Në pyll po ta çojshin
Me mbledhë karthija,
Harrohesh tue mbledhë
Dredhza e lajthija.
Kur i lante enët
Diçka do të thente;
Me dhen po ta çojshin
Nëpër mal i lente.

Hahesh gjallë e ama,
Coptohesh i jati
Me këtë vajz' përtace
Kish ra n'hall i ngrati;
Me tê çdo mënyrë
Kish provue qyqari
Si e si m'e bindë
T'kthehesh për së mbari:
Me fjal' e këshilla,
Me t'mir' e me t'keqe,
Por s'kish mend për punë
Përtacja kryeneçe.

Muejt edhe vjetët
Nji mbas nji kalojshin;
Prindët m'e martue

Tashmâ nuk shpresojshin.
Kurrkush prej fshatarve
Për tê s'çante kry't,
Dhe pse ish e bukur
S'vijshin me e lypë.

Por nji dit' prej ditsh
Erdh n'katund nji plak
E te baba i vajzës
Si mik ra n'konak.
Ishin shokë t'vjetër
Prej ditve t'rinís;
Kjo vizit' gëzoi fort
Të zotin e shpís,
Prandej u mundue
Mikut me i bâ nderë:
Të bijt porositi
Nji qingj me e therë.

Mbassi hangrën darkë,
(Ulun brî oxhakut)
Ja shtruen bisedës
Baba edhe plaku,
Tue përtrî kujtimet
E vjetve t'kaluem,
Kur m'nji fshat jetojshin
E s'ishin t'martuem.
Dikur, qatje vonë,
Plaku, me pak fjalë,
Ja kërkoi të bijën
Për të tretin djalë.

Fejesën përpara
(Ndër né si dhe njeti)
Prindët e fëmijve
E kryejshin mes veti;
Për djalin e vajzën
Aspak s'çajshin krye
N'se fejesa atyne
S'kishte me i pëlqye.

Prej fjalve të plakut
Mbet shtang baba i shkretë,
Rast mâ t'mirë s'mujte
Për t'bijën me gjetë;
Shum e çmonte plakun
Për mend e për gjâ —
Sigurisht dhe i biri
Kishte me i ngja.
Por sado që babë,
Ndërgjegja s'e lente
Krejt çashtjen e s'bijës
Mikut t'mos ja rrfente;
Mâ mir' të vërtetën
Në shesh me e qitun
Se mandej me mikun
Me dal' i koritun.
Nisi me i tregue
Pak si me përdhunë
Se vajza e tij s'vlente
Dy pare për punë.
„Kurrgjâ — shtoi — lum miku
S'kisha me t'kursy',

Por kur s'âsht e nderës
Si me ta dhan' ty?"

U çudit fort plaku
Këtë gjâ kur e ndjeu;
Çeltërtija e babës
Tepër i pëlqeu.

„Prore faqebardhë,
O mik, qofsh në jetë!
Je tregue burrë
E n'zemër i drejtë.
Kur ta lypa vajzën,
Nji gjâ kam mendue
Miqasín e vjetër
Mâ fort me e shtue;
T'kam pëlqye për mik,
Si burr' që s'din marre —
Miqsija e vërtetë
S'paguhet me pare.
Çashtja e vajzës s'ate
Aspak mos t'shqetsojë,
Punën e saj plaku
Do ta rregullojë.
Pra tash zgjatma dorën,
Epma fjalën, besën,
E për hajr shoshoqit
Tash t'ja bâjm' fejsën."

Kështu, si pa pritë,
Vajza u fejue,
E atje kah vjeshta

Besa u martue.
Mbassi muer fund darsma
Që zgjati tri dit,
Plaku, gruen e t'birin,
Muer me i porositë
Që nusen ta lejshin
Me bâ çka të donte,
Asnjani me punë
Ktê mos ta ngarkonte;
Të shifshin nji herë
Se ç'kishte me ndodhë
A do t'niste réja
Ndopak me u lodhë?

Nusja, si n'e moçme,
Ndejt gjith ditën n'odë
Pa prek' gjâ me dorë,
Her' her' tue u kotë.
Qaty n'koh' të drekës
Për të hjek' mërzí,
Nisi me ndreq dhomën
E ngapak me fshí.

Kur u shtrue sofra
E të gjith zun' vend,
Plaku gjithsecilin
E pyeti me rend
Për krejt paraditën
Çfar' pune kish bâ,
Kështu, simbas punës,
Bukën me ja nda.

Nana tha se heret
Kishte mjelë gjân,
Kish bâ buk' e gjellë,
Bylmet kishte zanë;
Dy djelmt mâ të mdhaj
Kishin lëvrue arën,
E mbas tyne i treti
Kishte hjedhë farën;
Réja e par' oborrin
E kishte pastru';
Kishte shkue tjetra
Për uj' e për drû,
Kurse nusja e ré
Soll kish ndreqë shtratin,
Dhomën kishte fshî
E der' n'gjys hajatin.
Plaku gjithsecilit —
Mâ shum o mâ pak —
Buk' e mish i ndau
Aq sá e kishte hak.
Nuses i ra hise
Nji risk' e holl' buke,
Nji cop' e imt' mishi
E do thelba hudre.
Nusja, idht si helmi,
Në fytyë mrrolë,
Unshëm e idhnueshëm,
S'mujte as me folë.
Mbas dite, prap n'odë
U mbyll e n'shtrat ra,
Kujtoi shpín e t'jatit

E nisi me qá;
Kështu der' në mbramje
N'odë kaloi kohën;
Kur erdh darka, n'sofër
S'e kërkoi as trohën
E bukës o t'mishit,
Pa gjâ mos m'e lanë
Do bishta purrini
Përtaces ja dhanë.

Natën i u lut t'shoqit
T'i binte pak bukë
Se po i dhimbte barku
E krejt ishte kputë.
Por as ky dëshirën
S'desht me ja plotsue;
U kthye n'krahun tjetër
Si t'mos kish ndëgjue.

Prej idhnimit nusja
S'fjeti asnji orë.
Për inat n'e nesre
S'preki pun' me dorë.
E këtë herë plaku —
Darka kur ja mbrrini —
Inat për inat,
S'i dha as gjeth purrini.
Për ta kall' mâ tepër
Përpara ja vndoi
Nji bardhak të mbushun
Plot me lang rasoi.

Kështu, n'krye dy ditësh
Që ish me bark shprazë,
Prej ûs e prej dhimbtash
Nusja u bâ me plasë.
U bind se përtesa
Në vorr po e çonte;
Me ngranë s'i jepshin
Po të mos punonte.
Tash e kuptoi mirë
Se për t'mbetë gjallë
Lypesh mundi i krahut
E djersa në ball.

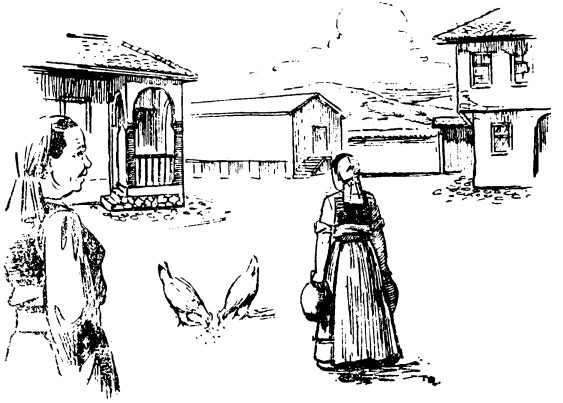

T'zbardhmen dita e tretë,
Pa i than' kurrkush,
Muer shtambat e n'krue
U nis uj me mbushë,
E plot, tue u derdhë,
Porsa i prû te shpija,

Ngau der' në prozhme
Me mbledhë karthija
E mandej oborrin
Filloi me e fshî —
Puntorja mâ e mirë
Me ja pas' lakmí.

Kur u shtrue sofra
E të gjith zun' vend,
Plaku, i kënaqun
E zemrën plot shend,
Copat mâ të mira
Si t'mishit e t'bukës,
Ku ishin ku s'ishin
Para ja vû nuses.
Kjo me shije t'madhe
Hangri sa desht vetë —
Kurr mâ e ambël buka
S'i u kish duk' në jetë.
Fytyra i qeshte —
E me than' t'vërtetën —
Kryenalte e t'lumtun
Tash e ndjente vehten.

Përtacja e dikurshme
E kuptoi mâ n'fund
Se kurrgjâ në jetë
S'fitohet pa mund.
Mâ, prej asaj dite
Me punue s'përtonte
Prandej në famlje
Secili e donte.

BRESHKA

N'oborr, Tefta,
Tue shetitë,
Nji breshk' t'vogël
Pá nji ditë.
S'kish pá breshkë

Kurr ndojherë
Prandej ngau
Menjiherë
Der' te gjyshja
Pa u ndalë,
I u drejtue
Me kto fjalë:

„Gjyshe e dashtun,
Sa jam tutë!
N'fund t'oborrit,
Në nji skutë,
Diçka n'shkurre
Ishte futë;
Mandej jashtë,
Dalngadalë,
Prej kaçubës
Zû me dalë;
Fill kah unë
U drejtue.
Sa fort gjyshe
M'ka frigue!

S'ish e madhe,
Sa 'i çanak,
Mbi shpin' kishte
Nji kapak;
Nji rrasë ashti
Kish nën bark;
Rrás' përfund —
Rrás' përmbí,
Rrinte mbrenda
Si n'kutí.
Kishte dhe nji
Bisht të vogël,
Katër kambë,
Kryet sa 'i gogël.
Këso shtâze
Kurr s'kam pá!

Athue emnin
Si e ka?"

Qeshi gjyshja
Si gjithmonë
Mandej i tha
Teftës s'onë:
„Kësaj shtaze
Breshkë i thonë.

N'për kaçuba,
Shkurre, driza,
Rrnon me krymba,
Bar dhe miza.
Do jetojnë
N'për lumej,
Kneta, detna
Dhe liqej.
Breshka n'ranë
Lëshon vét
Që prej t'nxehtit
Çelin vetë.
Mish të shijshëm
Breshkat kanë;
Disa i mbledhin
Për t'i ngranë.
Ka qen' pulë —
Ca mendojnë,
Dhe këtë prrallë
E tregojnë:

— — —

Në nji fshat
Të vetmuem
Dy vëllazën
Të martuem
Rrnojshin s'bashku
Në nji shpí:
Kishin tokë,
Bagëti
Gjâ e mall
Dhe fëmij.
Me gzim arën
E punojshin,
T'gjithve t'mirën
Ua dëshrojshin.

Grát e tyne
Bâjshin bashkë
Pun't e shpís —
Mbrend' e jashtë:
Ndërsa njana
Rrinte, n'magje,
Bânte bukë
Dhe pogaçe,
Zięnte gjellën
Mjelte gjân,
Vlonte tamblin
Djath me zanë,
Me bâ kos,
Llallt' e hirrë,
Tlyn e mazë
Si â mâ mirë;
Tjetra ujë

Mbushte n'kru',
Prej zabelit
Sjellte drû;
Dlirte ahrin
E bagtive,
Qull u epte
Shpendve, thijve,
Dhe oborrin
E pastronte,
Bukën burrave
N'arë ua çonte.

Grát punojshin
N'shpí me rend;
Kjo gjâ ishte
Shum me mend.
Nji jav' njana
N'magje rrinte
E në votër
Gjellën ziente;
Javën tjetër,
Pa u idhnue,
N'shpín' buljerën,
Shkonte n'krue.
Ndërsa e dyta
Që kish fshî,
Lente oborrin,
Hynte n'shpí.

Kshtu punojshin
Kto me radhë,
Keq asnjanës

Mos me i ardhë.
Pun't e shpís —
Me fol' drejt —
Bashk' i kryejshin
Me të shpejtë.

Porse çka,
Nji ves kishin:
Të dy nuset

Grykse ishin.
Kush ish n'magje
Javatore
Soll përtypesh
Or' mbas ore.
Kur n'shtëpí
S'ish kurrkush,
Kqyrte barkun
Si m'e mbushë

O me petlla,
Mjalt' e tambël,
Vé t'fërgueme,
Venë t'ambël,
Gjithmon' tinës
Njerzve t'shpís,
Për hir t'vesit
Të gryksís.

Nji dit', nuses
Që ish n'rend
Në shpí t'zjarmit,
I ra n'mend
Për mish pule,
Dhe s'vonoi,
Porsa bukën
E gatoi
E m'u pjekë
N'furr' e vuni,
Duel n'oborr,
Nji pul' zuni,
Prap mbrend' hyni
Me e pré;
Kur që, burrat
Ja kan' behë.
S'dij çka lypshin
Në shtëpí,
Koh' pa kohë
Ja kan' mbrrî.
Mbeti nusja
E hutueme,
Me pul' n'dorë

E shtangueme.
Pulën n'dorë
Po t'ja zejshin,
Pa i folë
S'do ta lêjshin;
Prandej do t'ish
Shum mâ mirë
Me e mshehë
Më ndoj birë.

I ra n'mend,
Tue u ngutë,
Pulën n'magje
Me e futë.
Që t'mos luente
Pula aspak,
N'shpín' i vuni
Nji çanak,
T'cilin n'magje
Kjo e mbante,
Maje brumi
Në tê dante.
E kur burrat
Hynë mbrendë,
Ndërmjet veti
Tue kuvendë,
S'e diktuen
Aspak pulën,
Diçka lypën,
Mandej duelën;
Muerën ç'kishin
Për të marrë

Dhe u nisën
Drejt në arë.

U kthye nusja
Menjiherë
Në shpi t'zjarmit,
Shend e verë,
Men't te pula
Që kish mshelë.

Porsa magjen
E ka çelë
Për të nxjerrë
Pul'n e ngratë,
Me zâ t'naltë
Ka piskatë.
Gjâ t'çuditshme
Pá me sy:

N'breshkë pula
Ishte kthy'.
At çanak që
Ja pat qitë
Mbi shpin' pulës,
I u kish ngjitë.
N'breshkë pula
Ishte ndrrue;
Mbeti nusja
Pa e kërkue.
Deshti vetëm
Ta shijojë,
Porse mbeti
Me gisht n'gojë".

URITHI

Një nat' Bardhi i tha t'motrës
Ndërsa rrijshin afër votrës:
„Dritë, mos t'ka ra me ndî,
Pse shpesh herë, kur bjen shi,
E kur toka mir' lagshtohet,
Në shum vende dheu çohet,
Duket sikur t'kish gufue?
Kush e çon kshtu dheun athue?"

„Ndoshta thneglat mund të jenë
Kështu dheun që e ngrejnë
N'tokë strofujt kur ndërtojnë
Dhe ushqimin grumbullojnë,
At'her dheun nalt e çojnë.
A din çka? Porsi gjithmonë —
Po e pyesim gjyshen t'onë".
Drita e Bardhi me t'madh shend
N'prehën t'gjyshes zunë vend
Me zâ t'ambël tue e pvetë —
Cila shtaz' ajo do t'jetë.

Nanagjyshe dalngadalë
U përgjegj me këto fjalë:
„Asht u r i t h i, fmijt e mij,
(Disa i thonë dhe u r í) —
Shtaz' e damshme për bujqsí,

Pse, kur toka âsht e lagtë,
E çon dheun, bim't i çart.
Pra këtë shtaz askush s'e don
Por e truen dhe e mallkon
Sepse kopshtet na i damton.
Ndër katunde, për të rrallë,
Edhe sod tregojn' këtë prrallë:

— — —

Dy vëllazën motit rrnojshin
Me gjith t'mirat që dëshrojshin:
Kishin tokë, kishin shpi,
Kishin vneshta, bagëti,
Kishin ara e 'i livadh,
Nji zabel e kishin t'mâdh
Dhe përmendeshin gjithkund
Si shpi e pasun n'at katund.
Por, edhe pse ishin t'pasun,
Nuk e ndjeshin vehen t'knaqun.
Lakmija, kta dy të shkretë,
Nuk i lente kurr të qetë;
Gjithmon rrijshin tue mendue
Pasunín si me e shtue.
Kështu shpesh, kta njerëz t'ligj,
Punojshin ligj e pa ligj,
Me ngatrresa tue grabitë
Gjân e tyne për ta rritë.
Dikur t'vorfun si â' mâ zi,
Për pak kohë, me djallzi,
Kishin mbledh' aq pasuní
Sa n'katund s'kish asnjerí;
Dhe gjithnji këta t'pashpirtë

Me mall t'huejin s'kishin t'ngîtë.
Por në fund këtë ves t'mallkuem
Shtrejt, me krye, e paguen.

Qe se si ngjarja ka ndodhë:
Fqij me ta, në nji kasollë,
Jetonte nji katundar
Që nuk kishte soll nji arë,
Nji pal' qé edhe nji lopë,
Kurrgjâ tjetër në këtë botë.
Me mund arën e punonte
Dhe nga fryti i saj jetonte
N'at kasollë, në vetmí,
Bashk' me gruen e nji fëmí.

Nji dit' shiu, tue punue,
U ftof keq, n'dyshek u shtrue,
E kaq fort i ngrati u lig
Sa që shpejt u bâ për vig.
Kur e pá që s'kish shpëtim
I tha t'shoqes me pikllim:
„Lamtumir', o grue e dashtun,
Po mbaroj me zemër t'plasun!
Nuk po m'dhimbet fort kjo jetë,
Porse ju që mbetni t'shkretë.
Me pak tok', pa gjâ e mall,
Asht vështir' me mbetë gjallë.
Tash n'gjiní ju të dy shkoni
E të dy atje jetoni
Der sa t'rritet ky fëmí
Prap shtëpín me e përtrî."

Kshtu tha burri e nuk vonoi,
Mbas do ditësh vdiq e shkoi.

Qau grueja dhe fëmija,
Për tê qau gjith miqsija.
Mbasandej, si e vorruen,
Grueja bashk' me djalin shkuen
Me jetue te prindja e saj
Pse s'kish tjetër kush t'i mbajë.
Kshtu u mbyll kasollja e mjerë
Edhe ara mbeti djerrë.

Mbassi kaloi nji motmot
Që kish mbet' ara pa t'zot,
Të dy vllazënve i ra n'sy
Dhe, pa prit' as nji as dy,
Menjiherë danë cekën
Me e bâ kta arën t'vehtën.
Prishën gardh, prishën kufí,
Me tok' t'vet që ish përbrî
E bashkuen e nuk vonuen,
Kur erdh vjeshta, e lëvruen.

Dy vëllazënt lakmiqarë
E rrëmbyen dhe këtë arë
Sikur kishin bâ gjithmonë;
Nuk menduen që, sado vonë,
Djali i vogël kish m'u rritë,
Vet' do t'vinte ndonji ditë
Dy vëllazënt me i paditë
Dhe t'vërtetën m'e nxjerr' n'dritë.

Vjetët njimbasnji kalojshin,
Vllazënt arën e shfrytzojshin
Dhe gjithkujt i bâjshin bé
Se prej grues e kishin blé.

Por nji dit', ashtu pa pritë,
'Zoti i arës që ish rritë,
N'fshat u kthye përsëri
Me qëllim më çel' shtëpí.
Por kur pá se ç'kishte ndodhë
Si me arë dhe kasollë,
Te kryeplaku fill drejtohet,
Për dy vllazënt i ankohet
Tue kërkue që pleqt e vendit
T'bâhen grumbull n'log t'kuvendit
E këtë çashtje ta dajn' vetë
Si e lyp puna me të drejtë.

Si u fol ashtu u bâ.
Porsa pleqt ndëgjuen këtë gjâ,
Qenkan mbledh' e paskan dá
Me u çue të dyve fjalë
(Mbassi n'log nuk kishin dalë)
Që t'i kthehet sa mâ parë
T'zotit shpija me gjith arë.

Këtë vendim kur e ndëgjuen,
Kaq fort vllazënt u dëshpruen
Sa që gati u tranuen.
Çka kishin rrëmbye dîkur
Nuk dëshrojshin m'e kthye kurr,
Por menduen me ndoj dredhí

M'e mbajt arën me gjith shpí.
Mâ i vjetri vlla i tha
Mâ të voglit: „Ndigjo vlla!
Nesër, drita mir' pa dalë,
Kryeplakut po i çoj fjalë
Bashk' me pleqt te na me ardhë.
Në mes t'arës, shí nën dardhë,
Po e çelim na nji gropë,
Po të mbloj ty mbrenda n'tokë;
Aty n'dhé ti rri e prit,
Deri n'drek' mos u mërzit,
Pleqt at'herë kan' me mbrrijtë
Çashtjen drejt me e shkoqitë.
Kur të vijnë po i çoj n'arë
Afër gropës', shì nën dardhë.
Po u thom arën me e pvetë,
Le t'përgjegjet ajo vetë
E kujt âsht. Dhe atëherë
Ti prej dheut menjiherë
Do t'përmendish emnin t'im.
Asnji plak s'do t'ket' dyshim
Që s'âsht ara pron' e jonë
Mbassi vet' këtë gjâ e pohon;
Kshtu na mbetet përgjithmonë".

Si folën ashtu vepruen:
Nesret nadje fjal' i çuen
Kryeplakut dhe pleqsís
Që për hir të drejtësís
Der te shpija të urdhnojshin,
Rreth ksaj çashtje t'bisedojshin.

Erdh kryeplaku dhe pleqsija.
Vllau i madh që ish te shpija
Mir' i priti kta me fjalë,
Mandej s'bashku, dalngadalë,
Drejt u nisën për në arë.
Në mes t'arës kur kan' ardhë,
Afër gropës, shì nën dardhë,

Vllau i vjetër me pleq t'vendit
Kshtu ja nisi atbot' kuvendit:

„Pothuej njizet vjet mâ parë,
Këtë shtëpi si dhe këtë arë
Prej të zojës i kam blé
E në daçit ju bâj bé.
Por ajo tash nuk âsht gjallë
T'i dishmojë këto fjalë;
Ara vetë un besoj
Këtë gjâ mundet ta pohojë.

Prandej kemi me e pvetë
Le t'tregojë ajo vetë."
Kshtu tha vllau e s'foli mâ.

Kur ndëgjuen pleqt këtë gjâ,
Prej habís mendja i ka lanë;
Zgurdullue kan' syt të tanë
Kah nuk mujshin bes' me zanë
Se vet' ara kish me folë —
Asnjiher' kjo gjâ s'kish ndodhë.
Por, për mos m'e zgjat këtë punë,
M'e pyet arën t'gjith pranu'n,
Për të pá se ç'do të ngjitte:
Athue ara do të flitte?

Nji plak pyeti me habí:
„Oj ar' - o! Kê ke zotní?"
... Pritën ... pritën... pa dobi...
Ara s'foli asnji fjalë.
At'bot' pleqt filluen m'u tallë
Me këtë burr që pa mend n'krye
I kish thirr' me u dëftye
Se si ara mund të flasi.
Ndër gjith burrat shpërtheu gazi,
Ndërsa vllau, nga marazi,
Mu si qiri ishte zbé
Dhe kish ulë kryet për dhé.

Dikur, para se me e lanë,
Pleqt vëllaut i kan' thanë

Të mos jet' aq lakmiqar,
Por kasollën me gjith arë
T'ja kthej t'zotit sa mâ parë.

Të gjith pleqt sa jan' largue,
Nisi vllau me gropue
Për të pá çka kishte ndodhë:
Pse i vllaj nuk kishte folë?
Por ç'me pá, o fat i zí!
Vllau i vogël, për çudí,

Ishte shndrrue e bâ u r í.
Tash nën tokë ai jeton,
Kopshtet t'ona i damton.

Porse edhe vllaut t'parë
Nuk i shkoi puna mbarë.
Prej idhnimit, m'zeni besë,
E lan' t'shkretin men't e kresë.

U lig keq, nji muej pa shkue
Vdiq si e kishte meritue."

Gjyshja prrallën e mbaroi
Mandej këto fjal' i shtoi:

„Kurr nuk ngihet lakmiqari,
Sa mâ shum me pas' dëshron;
Për tê gjâja, malli, ari
Janë idhujt që adhuron;
Dhe shpesh her', kah s'ka të ngît,
Gjân e huej lakmon ta ketë;
Gropën tjerve ua përgatitë —
Por në tê sharron ai vetë."

DITËT E PLAKUT DHE TË PLAKËS

Në kohët e lashta
(Siç tregojn' të vjetrit)
Janë bâ ndryshime
Ndër muejt e vjetit.
Atbot' mâ i shkurti
Ndër gjith shokët tjerë
Ishte mueji i marcit —
I pari n'pranverë.
Njizet e tet' ditë
Kishte mueji marc,
Ndërsa mueji fruer
Tridhet' e nji rrafsh.

Në daçit me dijtun
Si ndodhi ky shndrrim,
Me kujdes lexoni
Ç'ju thot ky kallxim.

Në nji shpí të vogël
Jetojshin n'vetmí
Nji plak e nji plakë
Pa asnji fëmí;
Pasunija e tyne
Ishin disa dhí.

Kur dilte pranvera,
Vejshin dhít përpara,

Kasollën e lejshin,
Shkojshin nëpër ara,
Tue kalue n'për fusha,
Prozhme dhe livadhe,
Kodra dhe kodrina
Ngjiteshin ndër male.
Të këputun s'mbrami
Mbrrijshin der te stani.
Dhe, mbassi pushojshin
Nji ose dy dit,
I qitshin së bashku
Me kullotë dhít.
Kështu prej pranverës
Deri von' në vjeshtë,
Jetojshin te stani
Që ndodhesh në bjeshkë.

Ndërsa, dit' e ftofta
Në stan porsa mbrrijshin,
Bashk' me dhít e tyne
Prap n'kasolle vijshin
Dhe aty kalojshin
Dimnin e vështirë,
Tue pritë krah' haptë
T'kthehet koha e mirë.

Zakonisht në bjeshkë
Dilshin n'mes të prillit
Kur disi mâ t'ngrofta
Jan' rrezet e diellit;
Kurse n'fund t'shtatorit,
Ktheheshin ngadal'

T'mos i zinte shiu
Dhe bora në mal.

Por nji vjet prej vjetsh
(Gjâ e rall' n'at vend)
Marci, dit e fundit,
Qe i but' përnjimend.
Pushoi bora e breshni,
U ndal dhe stuhija,
Vérit e acarit
I u pré furija;
Duelën dit e buta —
Ditët pranverore,
U mbushën livadhet
Plot me lulebore;
Në çdo an' natyra
U zbut', u përtrî
E kanga e zogjve
Gjithkah zû m'u ndî.
Kaq i butë marci
S'kishte qen' ndoj herë,
Si t'ish mâ i nxehti
Muej në pranverë.

Ë gëzueshme plaka
Këtë gjâ kur e pá:
„Na punoft' nafaka!"
Të shoqit i tha.
„Eja t'i lshojm' dhít,
Të bâhemi gati,
E rrugën ta marrim
Kah mali, kah shpati!"

E pà u mendue
Mâ gjan' e mâ gjatë,
Vunë dhít përpara,
U nisën me natë.

Ishte nata e mbramë
E muejit të tretë;
Për të dal' në prill
Pak or' kishin mbetë.
Me pas' shkue rrugës
Urt' e pa bâ zâ,
Plakut edhe plakës
S'u kish ndodh' asgjâ.
Por ngjau krejt ndryshe:
Qatje mbi nji breg,
Kah s'mujte me heshtë,
Plakës i u tek
M'e gërgá të shoqin
Që hecte n'qetsi
E pa u mendue
I tha me qesti:

„Paj çka t'zín e ke
Që rrin zymt', o plak?
Pse kaq fort mendohesh
E nuk flet aspak?
Pse je kaq i mrrolshëm,
Fol' çka të ka gjetë?
Athue mos t'jan' mbytë
Anijet në det?"

„Pa rri urt', lum grueja,
Mos më lodh me fjalë!

Ky udhtim kaq heret
Keq ka me na dalë.
Jemi n'fund të marcit,
T'ftoftit krejt s'â shporrë,
Mund të kthehen ditët
Me er' e me borë.
Shí natën e mbramë
(S'âsht për t'u habitë)
Mund t'na ngrij të ftoftit
Neve bashk' me dhít.
Prandej të shpejtojmë
Dersa t'mbrrijm' te stani
Sa s'ka nisun era,
Shiu dhe murlani."

Plaka me zâ t'preftë
Nisi m'u zgërdhî,
Për inat të shoqin
Zû m'e vu n'shpotí:

„O plak zeza,
Frigacak!
T'paska himun
Lepri n'bark
Qysh se flet kshtu,
Pa mend n'krye,
Se tash dimni
Ka m'u kthye.
Si mund t'ndodhi
Që, pa pritë,
T'kthehet bora,
Erâ e ngritë;

T'kthehet cegma
Me stuhí?
Tash n'pranverë
Kemi hi.
A s'po shef,
Plak i shkretë,
Se gjithkah fryn

Fllad i lehtë?
Kudo koha
Tash â' zbutë,
E ti rrin, plak,
Tue u tutë!
Kaloi marci
Dhe këtë herë;
Po vjen prilli
Shend e verë.

M'u frigue
S'ke arsye;
Tash mâ t'ftoftit
S'ka m'u kthye."

Kështu plakut
I tha e shoqja,
Mandej briti
Plakarroqja:

„Tërci, tërci
Marc i fshtirë!
Në prill dola
Shndosh e mirë!
Shporru qafe
Marc i mjerë!
Tash mâ jemi
Në pranverë.
Tash shpëtuem
Nga kjameti.
E thefsh xverkun
Marc-o shkreti!
Tërci, tërci
Marc i fshtirë!
Në prill dola
Shndosh e mirë!"

Ndjeù marci plak'n e marrë,
Keq i erdh e u idhnue;
N'plakarroqen m'u ahmarrë
N'çast mendoi me e shtangue;
Por tue qen' se s'kishte mâ
Soll dy or' der n'muejin tjetër,

Dhimbshëm marci i bâni zâ
Frorit, vllaut t'tij mâ t'vjetër:

„Fruer i dashtun, o im vlla!
A m'i jep tri dit hua
Ta ngrij plakën me çka ka?"

Muejit marc, për dashuni,
Tri dit frori ja dhuroi.
Bora e t'ngritit me stuhí

Për tri dit pa ndá vazhdoi.
Plaku e plaka kur e panë
Se i gjeti ky mjerim,
Me sa patën fuqi nganë
Por për ta nuk pat shpëtim.
Fryente era me furí,
Akull, borë, acarí;

Plaku e plaka, bashk' me dhí
N'mes të bjeshkës mbetën ngrî.

Si vepruen ashtu pësuen
Plaku e plaka mendjelehtë
Pse, me koh' ata s'menduen
Që pa kohë s'dilet n'bjeshkë.
Për nji muej po t'kishin pritë,
T'kishin ndejtë në kasollë,
Në stan besa, bashk' me dhít
Shndosh do t'kishin mbrri si mollë.

*

Kur ndoj pune ja synojmë
Duhet mirë me mendue;
Mendjelehtas po t'veprojmë
Keq, shpesh her' kem' me mbarue.
Prralla na ep dhe nji msim
Që âsht mirë t'mbahet mend:
S'duhen folë me nxitim
Fjal' jo t'mira e t'pavend.

Qe pra pse, fëmij të mbarë,
Tri dit frori ka mâ pak;
Mueji marc ja ka pas' marrë
M'e ngri plakën me gjith plak.
Prej at' herit, tash gjithmonë
„Dit e plakave" u thonë.

UNË NGÎ E MIKU NGÎ

Fre vllazën si luana
Jetojshin me nji motër.

Me koh' u kish vdek' nana
Tu' i lan' jetima n'votër;
Mbas disa vjetsh dhe i jati
Për vdekje u lig shum randë
E t'bijve kshtu i ngrati
U foli për her' t'mbramë:

„Jetoni bashk', pa hilę —
Si vllazën të vërtetë;
Vllaznimi âsht në familje
Thesari mâ i shtrejtë.
Burbuqen, motrën t'uej,
Këqyrnje, banje gati,
Vjen dita e n'shpi t'huej
Shkon, kur t'i dali fati.
Por edhe kur t'martohet,
Shpesh shkoni me e pá,
Gjithmonë do t'gëzohet —
Pos jush kurrkend nuk ka."

S'vonoi e baba vdiq:
Në zi u mblue shtëpija;
Vajtuen për tê shum miq
Mâ s'forti djelmt dhe e bija.

N'se zija e pikllimi
Mbretnojshin dit e para,
N'familje ish vllaznimi,
Gjithmonë hecte e mbara.

Dy vjet mbassi kaluen,
Burbuqja ishte rritë;
Në këtë shtëpí filluen
Me ardhë shpesh misitë.
Lyp nji e lyp nji tjetër,
Për t'birin e për t'vllan;
Por ende vllau i vjetër
Nuk donte me e dhanë.

Dikur, tue qen' kshillue
Ndër vedi e me kumbarë,
Vendosën m'e martue
Burbuqen me 'i fshatar
Të vetëm, por në zâ
Për tokë dhe livadhe,
Për bagëti dhe gjâ —
Shkurt, pasuní të madhe.
Kështu mâ gjat' s'e shtynë
E darsëm t'amdhe bânë;
Për t'motrën s'u kursy'n,
Asgjâ kta mangut s'lanë.
Me kang' e plot haré,
Me krushq e dashamirë,
Burbuqen n'shpín e ré
E nisën si â mâ mirë.

Nji muej mbassi kaloi
Ç'se ishte bâ martesa,

Të treve n'mend u shkoi
Se duhej mbajtë besa
Që bab's i kishin dhanë
Prej jetës kur ish ndá:
Askurr nuk kem' m'e lanë
Burbuqen pa e pá.
Pra duhesh që ksi rendi
Mâ i madhi t'shkonte — Shpendi.

U nis pra ky nji ditë
E, mbas do orë udhtimi,
N'shpi t'dhandrrit, si pa pritë,
Pak para muzgut mbrrini.
Si e pá vëllaun n'derë,
Burbuqja e muer n'grykë,
Filloi kjo shend e verë
Për t'vllazënt me e pyetë.
Por dhandrri, si përdhuni
E vuni buzën n'gaz;
Ish fort koprac kërcuni
Dhe mbushesh me maraz
Sa herë që n'shtëpí
Ndokush këtij i vinte,
Edhe për njerz't e tij
Buka e çdo gjâ i u dhimbte.

Mâ n'fund, dasht' e pa dashtë,
Me tê u përshëndet;
Për t'mos è lanë jashtë
E çoi në dhom' të vet.
Aty, duhan tue pí,
Kaluen dy orë t'plota,

Ndërsa Burbuqes n'shpí
I shkojshin djers't tu votra.
Përpiqesh me dëshirë
Si amvise e vërtetë
Që darka sa mâ mirë,
Të bâhesh, pa ndoj t'metë.

Dikur u shtrue dhe sofra,
Të tret u' afruen pranë:
Kopraci, Shpendi, e motra,
Dhe shijshëm zun' me ngranë.
Por darka shum s'vazhdoi.
Sa i çuen nja dy tri lugë,
Koprracit n'mend i shkoi
Ta laj' mikun pa bukë.

Pa prit' që t'ngihesh miku.
La bukën e më nj'anë
U tërhoq zemërligu

Kto fjalë tue i thanë:
„Gjithmonë shtoje o zot
E fale n'këtë shtëpí,
Si sot si për çdo mot!
Un ngî e miku ngî."

Mbet miku shtang si drû
Për sjelljen jobujare
E buka n'fyt i u zû,
Nuk mujti me ngran' fare.
Prej sofre u çue unshëm
Dhe unshëm ra me fjetë,
Ndërsa i dhandrri gzueshëm
N'shpí t'zjarmit ra i qetë,
Dhe, kur Shpendin e ngratë
E zuni gjumi randë,
U ngrit ky në mesnatë
E tinës zû me ngranë.
Kështu koprraci i zi
U suell me mik të vetin:
Tu' e pasë mik n'shtëpí
E la pa buk' të shkretin.

N'e nesre Shpendi ktheu
N'shpi t'vet, i unt', i lodhun;
Vëllazënve u rrëfeu
Krejt çka i kishte ndodhun.

Nji muej mbassi kaloi.
Vëllau i dytë, Sharri,
Me pá Burbuqen shkoi;
Por edhe ky si i pari

Me dhandrrin s'ja duel n'krye —
I untë mbet at natë —
E t'nesërmen u kthye
I lodhun, barkun thatë.

Ukshini, vllau i tretë,
Në krye të muejit tjetër.
Tue pá çka i kishte gjetë
Vëllazënt mâ të vjetër,
Mendoi që dhe këtij,
I dhandrri dor'shtrënguet,
Si vllazënve të tij
Ndoj loj' kish me ja luejt'.
Prandej, para se t'shkonte
Muer pushkën e 'i zagar.
Gjat' rrugës n'mend trillonte
N'dhandrrin si m'u ahmarrë.

N'shtëpi të tij kur mbrrini,
Pak para se t'errsohej,
U muer në gryk' Ukshini
Me motrën që gëzohej
Për mâ të voglin vlla
Që n'shpi i kishte ardhë;
Ka kohë s'e kish pá,
Fort malli e kish marrë.
Ndërsa dhandërr koprracit,
Tu' e kqyr ' Ukën tërthuer
Me ata sy si t'dacit,
Përsri mendja ja muer
Se dhe mikun e mbramë
Pa bukë kish m'e lanë.

Darka u shtrue vonë.
Koprraci dhe këtherë
Si kishte bâ gjithmonë
Me mysafirët tjerë,
Dy lugë sa i pat çue,
La bukën dhe ngadalë,
Ukshinin t'ue shique
Shqiptoi këto fjalë:
„Gjithmonë shtoje o zot
E fale n'këtë shtëpi ,
Si sot, si për çdo mot!
Un ngî e miku ngî."

„N'qofsh ngî, ty t'past' bâ mirë
— Tha Uka tue u ngutë —
Mund t'çohesh, je i lirë,
Por besa un jam untë.
Kam ardh' për her' të parë
N'shpi t'dhandrrit e të motrës,
Pa u ngî me gjith zagar
Nuk çohem, jo, prej sofrës!"

M't'u lshue ky n'mish e n'pite
E çka s'mujte me ngranë
Zagarit t'vet ja qitte,
Kurrgjâ s'donte me lanë.
Çka ishte shtrue për darkë
E hangrën për pak kohë
Ukshini e qeni bashkë —
Nuk lanë asnji trohë.

Mbas darke motra i shtroi
Ukshinit me ra n'odë;

Por ky u kundërshtoi,
Të dyve hapt' u thotë
Se kurrqysh nuk pranonte
T'largohet prej zagarit,
Prandej me fjet' do t'shkonte
Soll në shtëpí të zjarrit.

Ukës mendja ja prente
Se dhandrrin me bark thatë
Gjumi nuk do ta zente,
Do t'ngrihesh në mesnatë,
Burbuqen do ta çonte
Për tê diçka t'gatonte.

Jo âsht, jo nuk âsht mirë,
Tue pá se s'bân dobí,
Me hir e me pahir
I shtruen Ukshinit n'shpi.

Porsa kaloi nji orë
Që kishin ra me fjetë,
Erdh motra me pish' n'dorë
E shkoi në magje drejtë;
Aty filloi me sitë
Pak miell kollomboqi —
Nji qull me përgatitë
E kish dërgue i shoqi.

Mandej vuer n'verigë
Kusín me uj, të vlonte,
Gjithnji tue kqyr' me frigë
Vëllaun mos ta çonte.

Por Uka der at'herë
S'i kishte mshelë syt,
Prandej u çue mej'herë
E t'motrën zû m'e pyet:

„Oj motro, çka je çue
Tash natën në mesnatë?"

„Vuna pak uj me vlue
— Përgjegji motra e ngratë —
M' kan' mbet' do faculeta
E m'duhet me i la."

„Sa mir', ty t'u rrit' jeta,
Ndër mend të paska ra!
Dhe mue njikjo kmishë
Përlye m'âsht fund e maje;
Qe motër, qysh të dijsh,
Me faculetat laje."

Këmishën e hoq shpejt
Dhe n'kusí tue e futë
Ja prishi qullin krejt;
Prap dhandrrin e la t'untë.

Koprraci si i tërbuem
Prej ûs e prej zemrimit,
S'dinte si me shpëtuem
Prej mikut t'vet Ukshinit.
Duroi dhe nji cop' herë
Dersa të flente miku,
Mandej t'shoqen e mjerë
E zgjoi prap zemërligu:

„A je tu' ndî, ti plaç!
Shpejt çou se krejt u fika!
Shko piqma nji kulaç!
T'and vllaut i raft' pika!"

U çue motra përgjumshëm
E prap shkoi në shtëpi,
Gatoi kulaçin ngutshëm
E vû të piqet n'hî.
Por, n'sa aty po rrinte
Kulaçin tue e pjekë,
Ukshini që s'po flinte
U çue prej shtratit lehtë,
Ngadal' u qas brî votrës,
U ul m'nji shkamb e n'dorë
Muer mashet mandej motrës
Kështu filloi me i folë:

„Çfar' andrre tash kam pá,
Me t'luejtë mendja e kres!
Sikurse ishim nda
Me mall e me banesë:
Ndiq, Sharrit i ra stani
E shpija me gjith bahçe.
(Ndërkaq mbi kulaç bâni
Nji viz' të trash' me mashë)
Krejt vneshti me gjith arë
I ra vllaut mâ t'vjetër.
(Prap bâni, si mâ parë,
Mbi kulaç nji viz' tjetër.)
Livadhi që kish mbetë,
Si hise më ra mue.

(Dhe bâni nji viz' t'tretë
Mbi kulaç me hî mblue.)
Por i kënaqun s'mbeti
Asnjani, jo, prej nesh;
T'u zumë ndërmjet veti
E puna u bâ krejt pshesh."

Dhe, gjoja se tregonte
Andrrën që kishte pá,
Me mashë rravizonte
Përmbi kulaç pa prâ.

Kur ndjeu ç'i kishte ndodhë
Të shoqes prej Ukshinit,
Koprraci, ûjet lodhë,
Tërbue prej zemrimit,
Duel natën nëpër hanë,
Ashtu si ish bâ me plasë,
Lakna e purrîj me ngranë,
Soll diçka n'bark me rrasë.

Por Uka sa e hetoi,
Zagarin ja lishoi n'shpinë,
E, për ta tremb' filloi
M'e gjuejtë me martinë,
Me zâ të nalt' tue britë:
„Kush âsht trim le t'vrapojë
Se laknat dhe purrijt
N'kopsht hajni na i faroi!"

Koprraci n'vrap u lshue,
Tue shkue rrokopujë

M'nji gur ai zuni m'thue
E ra m'nji grop' me ujë.

Der n'eshtna qull i lagun,
Prej pushkve i friguem,

Prej qenit i përgjakun —
I zbét i lackaruem,
Memzi der n'odë mbrrini,
U zdesh, u struk në shtrojë
E dersa zbardhi agimi
Nuk bâni ciu me gojë.

Mâ n'fund tash po kuptonte
Sa fort ai kish gabue;
Në se nuk do t'ndryshonte
Shum keq kish me mbarue.
Prandej u çue n'mëngjes,
Me Ukën u përsh'ndet,

Madjè i kërkoi ndjesë
Për koprracín e vet.
Tue e përcjellë n'derë
I tha që prap të vinte;
Tre vllazënt ai përherë
Gëzueshëm do t'i pritte.

Ukshini plot gazmend
Që puna kshtu u krye,
Që miku erdh në mend,
N'shtëpí të vet u kthye.

* *
*

Prrallën mbassi e përfundoi
Gjyshja këto fjalë i shtoi:

„T'mos ju rrêjë pasunija!
Njerzve t'pasun, me shum mall
U mungon shpesh bujarija —
Si koprracit në këthough prrallë.

Dhe diçka thonë të vjetrit
Që kjo prrallë na e dishmon:
Mos ja bân të keqen tjetrit
Se ta bân e ta tepron."

E VËRTETA DEL DHE PREJ PUSIT

Gjshte dimën, gjyshja, si përherë,
Pran' oxhakut rrinte n'ksollë t'nxehtë
Me vemendje nji shllung lesh tue tjerrë.
N'prehen t'sajin, si dy pllumba t'qetë,
Kishin zan' vend i nipi dhe e mbesa —
Ylli shtat vjeç e pes' vjeçe Shpresa.

Pritshin që të dy me padurim,
Si çdo natë, me ndëgjue ndoj prrallë.

Nanagjyshe e dashtun, pa pritim,
Si i puthi e i shikoi me mall
Kto fytyra t'ambla fëminore,
Me at zâ të kandshëm, dalngadalë,
(Pa lëshue furk' e bosht prej dore)
Tregimin e nisi me kto fjalë:

„M'kan kallxue, por s'âsht e shkruème n'letra,
Për nji princ t'pashpirt e të panderë.
Ky ka pas' jetue në kohna t'vjetra;
N'shej u dante ndër gjith princat tjerë
Për fuqi të madhe e rreptësi
Që tregonte ndaj popullit t'vet
Madjè dhe për mall e pasuní
S'ja kalonte, jo, as princ as mbret.

Gjithsaherë ky njeri mizuer
Për shpenzime t'marra donte pare,
E randonte popullin puntuer
Me të dheta e taksa gjithfare.
Këtê punë për ta krye mâ mirë
Gjithkah kish vû roje e ushtarë
Të cilët mundojshin pa mëshirë
Popullin e etshëm m'u ahmarrë.

Ndërsa vet', n'pallat për bukurí,
Ish rrethue me trima e bujarë,
Gra fisnike, t'bukra si perrí,
Vesh' n'mëndafsh, t'stolisuna me ar.
Me to kohën princi ndër dëfrime
E kalonte, sa ish dita e gjatë,
Tue këndu' tue pí, tue bâ vallzime

Që shpesh zgjatshin deri në mesnatë.
Mandej, ashtu i dejun, pa mend n'krye,
I paaft' në kamb' me qëndrue drejt,
Nisesh vetëm tu' u përplas' e zhgrye,
E tue britë ngjitesh n'dhom' të vet.
Dhe asnjanin nga miqt s'e lejonte
Që ta mbante ose t'i ndihmonte .

Por nji nat' i dejun e bâ brryl,
Tue mos pas' aq fuqi sa m'u mbajtë,
Si planc u rrëxue rrakadyl;
N'fund të shkallve u shtrî gjan' e gjatë.

Nganë vrap bujarët nga çdo anë,
Princit i u grumbulluen rreth e përqark;
Britën grát n'kup' t'qiellës kur e panë
Të shkallmuem e të zhyem në gjak.
Trimat s'bashku pesh' e çuen prej toke
T'bindun se për tê shpëtim s'do t'kishte;
Kush për kambësh, krahësh dhe për koke
N'shtrat e vun' ashtu të fikt si ishte.
S'kish njeriu n'tê se çka me kqyrë;
Me i u dhimbt' ish bâ gurit e drunit:
Curril gjaku i shkonte n'për fytyrë
Prej dy plagve që në ball kërcunit
Háp' i ishin sa nji kokërr arrë.
Syt çatall, i zbet' porsi limue,
Trupi mbrydhë, mbushun plot me varrë;
T'gjith mendojshin se s'kish me jetue.

Nuk vonoi shum erdhën dy tre mjekë,
Qitën jashtë dhomës oborrtarët,

Filluen princit teshat me ja hjekë,
Me ja lá e me ja lidhë varrët.
E megjithse ky u kundërshtonte
Tue bërtitë shpesh me zâ t'vështirë,
Kjo gjâ ata aspak s'i ndalonte
Ta mjekojshin si e si mâ mirë.
Mbassi e qetësuen atê në shtroje,
Ashtu t'kputun sì ishte për gjum,
Mos t'i ndodhte gjâ i lan nji roje,
Mandej t'gjith së bashku u largu'n.

Fjeti princi si në gjum të dekës
Sepse pija fort e kish pas' lodh';
Kur u zgjue n'e nesret, n'koh' të drekës,
Atbot' kuptoi se ç'i kishte ndodhë.
Dhimbtat e pushtuen sa i çeli syt;
E ndjeu vehtën lodhë e krejt molisë;
Si me qen' babune i u duk kryet;
Aspak trupin s'mujte m'e lëvizë.
Erdhën mjekët prap e me kujdes
Varrët rishtas nisën me ja lá
Dhe çdo ditë, n'mbramje dhe n'mëngjes,
Me durim të madh bâjshin kët gjâ.

Kështu princi, mâ shum mos m'e zgjatë,
Qe i detyruem dasht' e pa dashtë,
Për nji muej, besa, dit' e natë
Me u ndry pa dalë kurrkund jashtë.
U muer vesh se nuk qe pun' e lehtë
Me u mbyllë si zogu n'kuvlí,
Por kjo gjâ, në daçim me fol' drejtë,

Princit t'anë i solli mjaft dobí:
Për nji muej sa i ra me pushue,
Pijen, veset i braktisi krejt.
Por, prej asaj nate që u rrxue,
Nji shej i hatashëm na i mbet.
Të dy varrët që i u patën çelë
N'mes të ballit, pak gjâ përmbi sy,
N'vend që me i u shndosh' e me i u mshelë
Zûn' me i u forcue e me i u fry.
Pak nga pak, përditë tue u rritë,
Nisën me i u bâ porsi dy brî.
Mjek't i kapi friga tue dijtë
Se të gjith i pritte fati i zi.
Dhe vërtë s'vonoi — princi urdhnoi
Mjekët me i marr' — e me i varrë.

I frigu'm ndokush mos të diktojë
Se dy brina i ki'n dal' në ball —
Lajm i cili mandej, goj' më gojë,
Nëpër popull mujte m'u shpërpallë —
Masa t'rrepta princi zû me marrë;
N'pallat t'vetin bâni shum ndryshime:
T'gjith sa ishin trima e bujarë,
Si dhe grá që mbante për dëfrime,
Nëpër shpija t'veta i përcolli;
Në pallat vizitat i ndaloi;
Gjysmën e shërbtorve jasht' i nxori;
Rojet në çdo an' i dyfishoi.
N'dhoma t'princit vetëm nji njerí
Mund të hynte për t'i sjell' ushqim:
Kujdestari n'pallatin e tij
Që gjith urdhnat i vente n'zbatim.

Përpos tij, përdit' nga nji berber,
Nadje heret, me e rrue shkonte;
Kur mbaronte punë ky i mjerë,
Kujdestari ushtarve u thonte:
— Simbas urdhnit t'princit — me e kapë;
Në podrum t'pallatit me e grî;
Kështu ky s'do t'mujte me përhapë
Se si princi i tyne kishte brî.
Për çdo mbramje, vetë kujdestari
Thirrte ka 'i berber n'pallat me ardhë,
E kur vinte t'nesërmen qyqari,
Prej pallatit mâ nuk dilte i gjallë.

*
* *

Në qytet jetonte nji djalosh
Shum i zellshëm, me zeje berber;
N'përgdhelim e thirrshin berberosh
Mbassi ish mâ i vogli ndër të tjerë.
Porsa kishte hapë nji rrojtore
Ku punonte me zell e dëshirë;
Me gjithkênd buzqeshun ishte prore;
Puna i shkonte çdo dit' e mâ mirë.
N'goj' i ambël, n'zemër shum i gjanë;
Nuk pushonte gjith ditën e lume.
S'kish kurrkend të vetin, soll nji nanë,
Grue e prâjt', e dashtun dh'e bekueme.

Berberoshit n'dyqan nji mbasdite,
(Sa kish nisë dielli me prendue)
I shkoi kujdestari që ta thrritte,
T'nesërmen n'pallat princin m'e rrue.
Nga kto fjal' u mpî djali i pafat

Mbassi flitesh me koh' nëpër shokë
Se berberët që shkojshin n'pallat
E paguejshin vizitën me kohë.

Shkoi n'shtëpi djaloshi i piklluem,
E për dark' asgjâ nuk mujt me ngranë.
Kur e pá e ama kshtu t'mjeruem,
Me zâ t'ambël nisi me i thanë:

„Bir i nanës, pse je prish n'fytyrë?
Çfar' idhnimi zemrën ta lëndon?
Diftoi lokes, pse në këtë mënyrë
Rrin trishtueshëm, vehtën e copton?
A mos t'ka randue ndokush me fjalë?
N'qytet mos ka ndodh' ndoj fatkeqsí?
A por ndoshta zemra t'âsht ndez' valë
Për ndoj vash' të bukur shtat selví?"

Fshâni djali, por, mos m'e idhnue,
Nuk i foli nanës që ish zbé.
At'her' kjo, mâ fort tue u frigue,
T'birit zû t'i lshojë bé e rrfé:

„Pash njat jetë që t'fala e pash gjît,
Pash mundimet që s't'i kam kursy',
Pash njat han' e pash njat diell që shndritë,
E pash lotët që kam derdh për ty,
Pash njat buk' e kryp' që kemi ngranë,
Pash këtë votër t'parve ku je rritun,
Diftoi, bir, diftoi kërcunës nanë
Pse je i brengosun e i mërzitun?"

At'her djalit i u desht pa çare
Nanës loke zemrën krejt t'ja çeli.
Kjo, si t'ish lirue prej ndoj barre,
Me dashni djaloshin e përgdheli
Dhe i tha t'mos mbante aspak kujdes,
T'hante dark' e t'binte vrik me fjetë
Se këtë pun' të nesërmen n'mëngjes
Do t'ja rregullonte ajo krejt lehtë.

Nesret nadje, t'birin, si përherë,
Porsa ky u zgjue e u bâ gadi,
E përcolli nana dei n'derë,
Para se të nisesh kah pallati.
Dhe tue e shikue me shum mall
Dy kuleç' të vogjël kjo ja dha;
Mandej me dashni e puthi n'ball
E me t'butë këto fjal' ja tha:

„Kur të shkojsh n'pallat mos u frigo
Se nuk ka me t'ndodh asnji rrezik.
Për çka t'shofish mos u mrekullo!
Me fjal' t'ambla gjithkend bâne mik!
Sa t'fillojsh ti princin me e rrue,
Nxirr prej xhepit kuleçt që t'i dhash!
Me gjî t'emin, nana, i kam gatue;
Kur t'i hani, princi ka me t'dashtë
E me dalë prej pallatit, t'lirë,
Do të lâjë, kështu, si mâ parë,
Dot' vazhdojsh ti punën shndosh e mirë.
Tash pra shko e t'qoftë rruga e mbarë!

Drejt pallatit djali u nis at'herë;
Për pak kohë para tij mbërrini;
Roje t'armatosuna gjet n'derë;
Kujdestari der' te princi i prini.

Princi pritte, ulë në karrigë;
Djali përshëndeti e pa vonue
Nxuer veglat e rrojës pa frigë
Nisi princin me kujdes m'e rrue.
Si e shkumboi mir' e mir n'fytyrë,
Mbassi brisk i ra për her' të parë,
Si pa dasht' n'për xhepa diç tue kqyrë,
Nxuer kuleçt që n'shpi i kishte marrë;
Dhe si mos me qenë n'kët pallat
Ku mbrentnonte friga edhe tmerri,
Berberoshi nga ata dy që pat,
Ja dha princit njanin pa far' sherri:

„Para se m'u nis' kta dy kuleç'
M'i dha nana që t'i ha për sillë.
Merrnje nji, madhni, se s'ju bân keq;
Jan' gatue me vé, me qumsht e miell."

Qeshi princi për ket thjeshtësi
Të djaloshit aq zemërbujar,
E tue dijt' se xhelatët e tij
Pa zgjat' shum n'podrum kishin m'e varrë,
T'mbramën dëshir deshti t'ja plotsojë;
Zgjati dorën muer njanin kulaç,
Por, sa nisi ngapak ta shijojë
Nji ndryshim i plot' në tê u çfaq:
I leu n'zemër nji dashní e mshehtë;
Keq filloi t'i vijë për këtë djalë;
E tue pá se ish bujar e i çeltë
Dau mendjen jetën me ja falë.

Si u rrue princi zû m'e pyet'
A kish prind e fis dhe si jetonte,
A kish shpí të vetën m'e struk kryet,
Dhe n'dyqan ktij puna si i shkonte.
Djali gjithmon' urt' e me njerzi
I përgjegjesh princit rend e rend
Si e kish mësue e ama n'shpi
Prore t'ish gojambël me gjithkend.

Dikur princi, para se m'u nda,
Kujdestar'n e pallatit e thrriti;
Porsa n'der' të dhomës ky u pá,
Princi n'vesh diçka i përshpëriti
E mbas pak i dha ktij shej me dalë.
Mandej i u qas e si mik i vjetër
Berberoshit i tha këto fjalë:

„Der më sod, n'pallat, çdo berber tjetër
Që ka ardhë nuk ka dal' i gjallë.
Kjo gjâ ka ndodh' për t'vetmen arsye
Të mos mujte n'qytet m'e shpërpallë
Se un, princi, kam dy brina n'krye.
As ti shndosh s'do t'kishe kthye n'shtëpi;
Vdekja t'ka pas' prit' dhe ty lum djali;
Por s'e dij se pse, n'zemër m'ke hi
Prandej soll ty jetën po ta fali
Me nji kusht që askuj në këtë botë
T'mos i tregojsh për brinat e mija.
N'rast të kundërt, princi ty të thotë,
Nuk të shef mâ nana t'gjall te shpija."

Berberoshi s'bani nji as dy,
Menjiherë princit i u betue
Se çka kishte pá n'pallat me sy
S'kish njeriut t'gjall me i kallxue.
E, pa pritë që t'i thon' dy herë,
Përshëndeti princin e duel jashtë;
S'u ndal as n'për salla as në derë —
N'pallat dhe prej muresh duhej drashtë.
Madjè as kur duel s'e ndali hapin;
Tash e ndîente vehten krejt të lirë;
N'për livadhe e fusha e lshoi vrapin
Të shijonte lirín sa mâ mirë.

Dikur qëndroi nën hije t'njij çarri;
Kur mâ e bukur s'i u kish duk' natyra
Frynte fllad pranvere; lkundesh bari,
Gjetht ndër pem' e lulet ngjyra ngjyra.
Kshtu natyrën kandshëm tue soditë
Ndër mendime të gëzueshme treti.

Mbas pak, berberoshi, si pa pritë,
Si t'ish zgjue prej gjumit, erdh në veti.
Princi me dy brina i u kujtue
E sidomos fjala që kish dhanë
Se askuj për tê s'kish me i kallxue,
Madjè as n'shtëpí të dash'nës nanë.
N'zemër berberoshin diç e brente:
A do t'mund të mbante msheftë vall'
E askuj të gjall mos t'i rrëfente
Që dy brina princi kishte n'ball?

S'ish i qetë dhe pse ish i lirë;
Nji zâ i mbrendshëm që soll ai ndëgjonte

E shqetsonte djalin pa mëshirë:
Të vërtetën pse mos ta tregonte?

Brofi n'kambë, prap nëpër livadhe
zû m'u endë, krejt n'mendime zhytë;
N'sa po shkonte brî njij peme s'madhe
Në nji pus qorr befas i shkuen syt.

N'gryk' të pusit, ashtu si pa dashtë,
U përkul me pá, e tue dëshrue
Çka kish t'ndryeme n'zemër m'e nxjerr jashtë,
(Madjè ktu kurrkush s'kish me ndëgjue)
Filloi t'madhe djali me bërtitë,
Dy tri her' mbi pus tue përsëritë:
„Çka me ndî e çka me pá,
Princi i yn' dy brina ka!"

*

* *

Kaluen dit e muej... Andej pari,
Mû kah pusi, brî pemës së madhe,
Nji dit' i ra rruga njij lopari
Tue kullotë gjedhët n'për livadhe.
Ngau gëzueshëm etjen m'e shafitë,
Por nuk gjet uj'; pusi ishte i thatë.
Për çudí, nga fundi i tij ish rritë
Nji kallam i drejt', i holl' e i gjatë.
Prej inatit, këtë kallam, lopari,
e këputi dhe nji fyell goditi,
Por kur zûni me fry n'tê qyqari,
Kanga e fyellit krejtsisht e mahniti.

Binte fyelli pa ja ndá:
„Try ly ly e tra la la,
Çka me ndî e çka me pá,
Princi i yn' dy brina ka!"

U habit n'fillim, dikur u msue;
Madjè kanga e ré tash e argtonte.
Kurr në jetë nuk kishte ndëgjue
Kësi fjalësh ndoj fyell të shqiptonte.

Kshtu tue hecë s'i ra n'mend të shkretit
Që kalue kish livadhe e ara
E kish hy n'për rrugë të qytetit
Tue i prî bagtis gjithnji përpara.

Qytetarët, kangën kur ndëgjuen,
Mbetën shtang e shoqi shojn shikojshin;
T'gjith loparin përqark e rrethuen
E, kah veshve t'vet nuk u besojshin,

E lutshin të ngratin pa pushim
Që t'i binte fyellit përsëri;
Zemra i mbushesh t'gjithve plot gëzim
Kur ndëgjojshin se princi kish brî.

S'prânte fyelli tue ra:
„Try ly ly e tra la la,
Çka me ndî e çka me pá,
Princi i yn' dy brina ka!"

Qvtetarët këtë lajm menjiherë
N'katër anët nisën m'e shpërpallë
Vesh më vesh tue fol' e der' më derë —
Nuk mbet kush pa e dijtë n'çdo mahallë.

S'vonoi shum e princit për këtë gjâ
I tha kujdestari i pallatit.
Kur ndjeu ky, si i tërbuem u bâ,
Zû me sha me t'madhe e prej inati
U skuq si spec u mërdhez n'fytyrë
Dhe lajmtarin keq zû ta qëllojë.
Kujdestari rrinte tue e kqyrë
Pa guxue me bâ as vër me gojë.
Mâ në fund ktij, princi, me zâ t'rreptë
I urdhnoi që, nji orë e mâ parë,
Berberoshin kudo qoft' m'e gjetë
E m'e sjell' t'shoqnuem me ushtarë.

Nuk vonoi e djalin në pallat,
Ku ish princi, nalt, e ngjitën n'odë
Princi vrâ n'fytyr' i u afrue ngat
E me zâ kërcnues zû t'i thotë:

„A kshtu mbajte fjalën që ma dhe?
Çka të shtyni n'qytet m'e shpërpallë?
T'madh e t'vogli athue pse i the
Që ke pá se kam dy brina n'ball?
Vdekjen para sysh a nuk e more?
S't'u dhimbt vehtja dhe kërcuna nanë?
A s'e din që jetën t'ande bore
Tue shkel' besën që ma pate dhanë?"

At'her' berberoshi me 'i gjys zâni,
Zbé si qiri, mbetun shtang në kambë,
Tue mendue për t'amën dhe 'i her' fshâni
Mandej princit i u përgjegj ndër dhambë:
„Mos t'ju shkoj' madhni aspak ndërmend
Se kam fol' dhe mâ të voglën fjalë,
Qoft' me nanën o me tjetërkend
Për dy brinat që n'krye ju kan dalë.
Kur ju rrova, disa muej mâ parë,
Dhe shëndosh un dola prej pallatit,
Prej gëzimit, nëpër fush' e arë,
U lëshova atbot' n'pik' të vrapit.
Ngat njij lisi t'madh un tue kalue;
Brî të cilit ish nji pus pa uj',
Nji zâ i mbrendshëm nisi me m'trazue
E më shtynte me i tregue ndokuj
Për dy brinat që ju pata pá.
N'zemër s'mund ta mbajsha këtë msheftsí
N'gryk' të pusit qorr un' me gjith zâ
Brita t'madhe pa m'ndëgjue njerí:
Çka me ndî e çka me pá,
Princi i yn' dy brina ka!

N'fund të pusit, si kaluen do dit,
Bîni nji kallam i holl' e i drejtë;
S'kaloi shum e deri n'gryk' u rrit —
Si kallami që lshon shtat me t'shpejtë.
Njij bariu kallami i ra n'sy;
E këputi, me të nji fyell bâni;
Kur filloi ai fyellit me i fry,
N'vend që t'dilte prej tij ndoj far' zâni,
Fyelli përsëritte fjal't e mija
Që në gryk' të pusit pata thanë.
Prej ktij fyelli, madhní, gjith njerzija
Për dy brinat muer vesh në çdo anë".

Heshti djali, mâ shum nuk e zgjati;
Rinte shtang në kamb' e me krye ultë.
„S'ka dyshim se tash — mendonte i ngrati —
Pa vonue më pret vdekja e sigurtë."

Porse çka, krejt ndryshe puna ndodhi:
Princi der' at'her n'mendime tretë,
Si ndëgjoi kto fjalë vehten mblodhi;
Ky tregim e bindi me t'vërtetë
Për nji gjâ që mendja s'ja kish marrë
O s'kish dashtë me besue mâ parë:

Të vërtetën kurrkush s'mund ta ndali,
Me e msheh' do t'ishte pun' e kotë;
Von' o heret ajo n'shesh do t'dali,
Si rrfé do t'përhapet nëpër botë.

Tash dhe princi kuptoi fare mirë
Gabimin e madh që kishte bâ.

Berberoshin prap e la të lirë,
E bërberët tjer' s'i mbyti mâ".

— — — —

Kështu prrallën gjyshja e përfundoi
Mandej dy vocrrak't, si pllumba t'qetë,
I çoi n'shtrat e me kujdes i mbloi
Fiku zjarmin, n'shtorje ra me fjetë.

Tue ndëgjue këtë tregim të shkurtë
Mund t'i shkojë mendja ndoj lexuesi
Se prej tij ka mbetë fjala e urtë:
„E vërteta del edhe nga pusi."

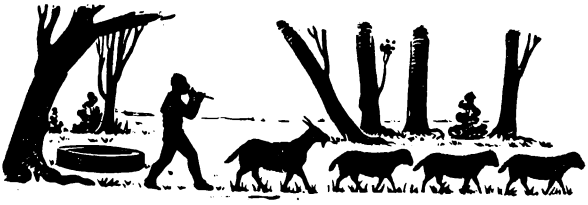

PËRMBAJTJA

	Faqe
Çka mbjell, korr	3
Shtatë thuprat	11
Kush punon, han	18
Breshka	28
Urithi	38
Ditët e plakut dhe të plakës	48
Unë ngî e miku ngî	57
E vërteta del dhe prej pusit	70

Anton Çetta
„Në prehën të gjyses"

Redaktori teknik:
Kolë Lekaj

Vizatimet i punoi:
Branko Doçiqi

Korektori:
Ibrahim Binaku

Madhësija 6 tabakë
Duel nga shtypi në dhetuer të vjetit 1953

Shtypë në shtypshkrojën „Milladin Popoviq"
Prishtinë